

Djurskyddskontroll i fjäderfäanläggningar

En sammanställning

Förord

Länsstyrelsen utövar kontroll enligt djurskyddslagen sedan 1 januari 2009. Tidigare har kontrollen varit kommunernas ansvar.

För att öka kunskapen om ett speciellt djurslag, i det här fallet fjäderfä, ville vi kontrollera ett antal olika gårdar i ett projekt om djurskydd i yrkesmässiga fjäderfäanläggningar. Vi ville se hur väl och på vilket sätt man uppfyller djurskyddslagens krav.

Med hjälp av projektstöd från Jordbruksverket inom kompetensutveckling inom område landsbygdsutvecklingsåtgärder har materialet från kontrollerna nu kunnat sammanställas i en rapport. Bearbetning och analys av data, samt tolkning av dessa, har gjorts i samarbete med Per Jensen, professor i etologi vid Linköpings universitet. En student från universitetet har under gemensam handledning av Per Jensen och Länsstyrelsens personal ansvarat för en stor del av sammanställningen och kodningen av protokollen. Denna rapport har skrivits av Anne Wilhelmsson.

Kontroller på gårdarna och övriga kontakter med djurhållarna har varit mycket givande. Vi kan konstatera att Östergötland har ett stort antal fjäderfäbesättningar som drivs av kunniga djurhållare med stort engagemang för sin verksamhet.

Linköping i oktober 2012

Maria Leclercq
Länsveterinär

Anne Wilhelmsson
Djurskyddsinspektör

Inger Alf Johansson
Djurskyddsinspektör

Innehåll

SAMMANFATTNING	5
1. SYFTE	6
2. METOD	6
<i>Projektets genomförande</i>	6
<i>Frågeställningar</i>	7
3. RESULTAT	8
3.1 STALLUTRYMME	8
<i>Grundläggande uppgifter</i>	8
<i>Luftmiljö</i>	11
<i>Utgödsling</i>	11
<i>Utrymme</i>	12
<i>Fodertråg</i>	12
<i>Vatten</i>	12
<i>Belysning</i>	13
<i>Sittpinnar</i>	13
<i>Rede</i>	14
<i>Ströbädd hos frigående höns</i>	15
<i>Ströbad hos burhöns</i>	15
<i>Klonötare</i>	15
<i>Dagsljus</i>	16
<i>Reservelverk</i>	16
<i>Larm</i>	16
3.2 DJUR	16
<i>Raser och hybrider</i>	16
<i>Förberedande system</i>	16
<i>Djurens renhet</i>	16
<i>Fjäderplockning</i>	17
<i>Fjäderdräkt</i>	17
<i>Kannibalism</i>	17
<i>Kvalster</i>	17
<i>Allmänt intryck</i>	17
<i>Dödlighet</i>	17
<i>Avlivning</i>	18
<i>Kontrollprogram</i>	18
4. DISKUSSION OCH SLUTSATSER	19
DJURUTRYMME	19
<i>Luftmiljö</i>	19
<i>Utgödsling</i>	20
<i>Utrymme/Kontrollprogram</i>	20
<i>Fodertråg</i>	21
<i>Vatten</i>	21
<i>Sittpinnar</i>	21
<i>Rede</i>	22

<i>Ströbädd hos frigående höns</i>	<i>22</i>
<i>Ströbad hos burhöns</i>	<i>23</i>
<i>Klonötare</i>	<i>24</i>
<i>Dagsljus</i>	<i>24</i>
<i>Reservverk och larm</i>	<i>24</i>
<i>DJUR.....</i>	<i>25</i>
<i>Förberedande system.....</i>	<i>25</i>
<i>Djurens renhet mm</i>	<i>26</i>
<i>Dödlighet</i>	<i>26</i>
<i>Avlivning</i>	<i>26</i>
STUDIE AV ARBETSMETODEN	27
<i>Bilaga: Besöksprotokoll</i>	

SAMMANFATTNING

Djurskyddskontroller gjordes i 98 yrkesverksamma fjäderfäbesättningar i Östergötland. Protokollen sammanställdes och för de kontrollerade besättningarna kunde följande konstateras:

- ❖ Värphöns för äggproduktion är den dominerande verksamheten bland fjäderfäbesättningar i Östergötland.
- ❖ Nästan hälften av alla avdelningar med frigående värphöns och unghöns hade vid kontrolltillfället ammoniakhalter i stalluften som överskred gränsvärdet enligt djurskyddslagens bestämmelser.
- ❖ Knappt hälften av avdelningarna med värphöns i envåningssystem saknade system för utgödsling under pågående omgång.
- ❖ Det fanns svårigheter att kontrollera att beläggningsgraden i flervåningssystem var i enlighet med djurskyddslagens bestämmelser.
- ❖ De avdelningar för fjäderfä som saknade sittpinnar hölls i envåningssystem.
- ❖ Hälften av avdelningarna för unghöns saknade sittpinnar.
- ❖ Hälften av de kontrollerade avdelningarna för burhöns saknade strömedel i ströbadet.
- ❖ Hönsen i cirka 60 procent av avdelningarna saknade tillgång till dagsljus. För tillfället ger Jordbruksverket, i många fall, dispens från bestämmelsen.
- ❖ Verksamhetsutövare som har värphöns behöver få mer kännedom om hur unghönsen har fötts upp.
- ❖ Dokumentation från kontrollprogrammen behöver göras tillgänglig för kontrollmyndigheten.
- ❖ Kunskapen om hur avlivning av enstaka fjäderfä ska utföras bör öka.

1. Syfte

Östergötland är ett län med ett stort antal fjäderfäbesättningar där den dominerande verksamheten är värphöns för äggproduktion.

Syftet med projektet var att undersöka hur fjäderfåhållningen i Östergötland bedrivs efter att de oinredda burarna förbjudits och tagits bort ur produktionen. Vi ville se hur väl och på vilket sätt man i de nya systemen uppfyller djurskyddslagens krav. Resultatet av sammanställningen kommer att kunna användas som underlag för information om fjäderfåhållning i olika system.

Som en del av projektet skulle Länsstyrelsen undersöka och bedöma i vilken mån sammanställningar och analyser av kontrollresultat (protokoll mm) från den offentliga djurskyddskontrollen som generell metod, kan vara ett effektivt redskap i kompetensutvecklingen för bättre välfärd för djuren.

2. Metod

Länsstyrelsen beviljades projektstöd från Jordbruksverket inom kompetensutveckling inom område landsbygdsutvecklingsåtgärder för att bearbeta och sammanställa ett antal protokoll från kontroller gjorda inom den offentliga djurskyddskontrollen. Två av kommunernas djurskyddsinspektörer tog fram ett särskilt protokoll för fjäderfåanläggningar i samråd med länsveterinären och byggnadskonsulenten på Länsstyrelsen. Protokollet användes sedan i fält av djurskyddsinspektörerna. Samma protokoll användes både vid de kontroller som gjordes under åren 2007-2008 och under 2011.

Projektets genomförande

Kontrollerna genomfördes under två perioder. Under perioden 2007-2008 genomfördes djurskyddskontroller av fjäderfåanläggningar i flertalet av länets kommuner, dock inte alla. Kontrollerna gjordes av kommunernas djurskyddsinspektörer. För varje enhet som kontrollerades, nedan kallat avdelning, upprättades ett protokoll. En avdelning är inte något enhetligt begrepp utan skiljer sig åt beroende på hur produktionen på den kontrollerade verksamheten ser ut. En avdelning kan vara ett hus men också en del av ett hus beroende på hur huset är indelat, nät eller hela väggar. Antalet avdelningar som kontrollerades var 84 stycken på 62 gårdar.

År 2009 flyttades ansvaret för djurskyddskontrollen från kommunerna till Länsstyrelsen. Under år 2011 genomfördes kontroller av fjäderfåanläggningar på ytterligare 36 gårdar vilket resulterade i 60 protokoll från lika många avdelningar.

Kontakt med djurägarna togs per brev eller telefon för att bestämma tid för kontrollen. Detta var nödvändigt med tanke på kontrollens omfattning i tid och med tanke på den dokumentation som behövde finnas tillgänglig. Tidsåtgång för kontroll av en avdelning var cirka 1,5 timmar.

De verksamheter som besöktes var till övervägande delen värphönsbesättningar men även besättningar med produktion av slaktkycklingar, föräldradjur och unghönsbesättningar inom både köttproduktionen och äggproduktionen kontrollerades. Merparten av kontrollerna gjordes under vinterhalvåret (105 av 144).

Slaktkycklingstall

Frågeställningar

Vid kontrollen inhämtades bland annat uppgifter om:

- ☐ typ av produktion
- ☐ uppgifter om antal djur
- ☐ tidpunkt för förprovning
- ☐ djurkategori, ras/hybrid
- ☐ ålder på djuren
- ☐ om djuren var uppfödda i liknande system
- ☐ unghönsleverantör

Effekterna vid ett eventuellt strömavbrott diskuterades och om stallen hade tillgång till reservverk kontrollerades. Kontroll av utrymme och inredning gjordes dels genom mätningar av storlek på ströad yta, gödselbinge, sittpinnar etc. i stallet men också genom granskningar av förprovningshandlingar. Dessutom kontrollerades antal insatta höns, antal döda höns under pågående omgång samt dödlighet i föregående omgång genom kontroll av journaler och annan dokumentation.

Mätutrustning användes för att kontrollera luftkvalitet med avseende på ammoniak- och koldioxidhalt. Även inomhusluftens temperatur mättes på flera ställen i avdelningen. Dessutom ställdes frågor om förekomst av kvalster i besättningen. Typ av belysning och tillgång till dagsljus bedömdes. En bedömning av sittpinnarnas utformning och placering gjordes samt en bedömning av ströbäddens kondition.

Tillsynsrutiner samt rutiner för avlivning av sjuka höns diskuterades vid besöken.

Mätning av luftkvalitet

Resultaten redovisades i ett antal protokoll där ett protokoll avsåg en avdelning. Antalet fjäderfä som ingick i ett och samma protokoll var varierande beroende på vilken produktion det gällde. I slaktkycklingproduktionen kunde det röra sig om 60 000 djur medan det i äggproduktionen kunde röra sig om cirka 1000 – cirka 20 000 stycken.

3. Resultat

3.1 Stallutrymme

Grundläggande uppgifter

Totalt kontrollerades 98 gårdar med fjäderfä och sammanlagt upprättades 144 protokoll. På en och samma gård upprättades flera protokoll om de olika avdelningarna skiljde sig åt i utformning, system eller om fåglarna var insatta vid olika tidpunkter. Gårdarna hade spridning över hela länet även om merparten av fjäderfäproducenterna fanns i Mjölby, Vadstena, Linköping och Norrköpings kommuner.

Fjäderfä hölls i olika typer av anläggningar beroende på produktion, se tabell 3. I slaktkycklingsbesättningarna hölls kycklingarna på ströbädd på golv. Värphönsen hölls i tre olika typer av anläggningar. I merparten av de anläggningar som kontrollerades var hönsen frigående i envåningssystem eller i flervåningssystem. Andelen flervåningssystem har ökat markant från år 2007 till år 2011. I en mindre del av anläggningarna hölls hönsen i bur. Föräldradjuren hölls för det mesta frigående i envåningssystem. Unghönsen hölls i alla tre olika typerna av system.

Hönshusen var byggda vid olika tidpunkter och en del var äldre medan andra var helt nybyggda. Cirka 60 procent av avdelningarna var ny- till- eller ombyggda och förprövade efter år 2000. Kontrollerna gjordes hos både konventionella verksamheter och de som bedriver ekologisk produktion, oftast enligt KRAV:s regelverk. Av de 144 avdelningar som kontrollerades hade 30 stycken ekologisk produktion. Nedan redovisas fördelningen i typ av produktion, se tabell 1.

Tabell 1. Fördelningen mellan de olika produktionstyperna. Siffrorna anger antal avdelningar där uppgiften registrerats.

Typ produktion	
Föräldradjur inom slaktkycklingproduktionen	8
Föräldradjur inom äggproduktionen	12
Slaktkycklingar	11
Unghöns inom slaktkycklingproduktionen	3
Unghöns inom äggproduktionen	10
Värphöns	97
Ingen uppgift	3
Totalt angivna	144

Av tabell 1 kan utläsas att de allra flesta kontrollerna har gjorts i avdelningar med värphöns för äggproduktion.

Flervåningssystem för värphöns

Tabell 2. Fördelningen mellan de olika inhysningssystemen. Siffrorna anger antal avdelningar där uppgiften registrerats.

Inhysningssystem	
Bur	26
Endast golv	12
Envåning	62
Flervåning	38
Ingen uppgift	6
Totalt	144

Envåningssystem för värphöns

Tabell 3. Typ av hönsproduktion i förhållande till de olika system som hönsen kan hållas i. Siffrorna i tabellen beskriver antal avdelningar där uppgiften registrerats.

	Bur	Endast golv	Envåning	Flervåning	Ej uppgift	Totalt
Föräldradjur kött	0	0	8	0	0	8
Föräldradjur ägg	0	0	12	0	0	12
Slaktkycklingar	0	11	0	0	0	11
Unghöns kött	0	0	3	0	0	3
Unghöns ägg	3	1	3	2	1	10
Värphöns	22	0	35	36	4	97
Ingen uppgift	1	0	1	0	1	3
Totalt	26	12	62	38	6	144

Luftmiljö

I varje avdelning mättes halten av ammoniak och koldioxid i stalluften på minst två ställen. Ammoniakhalter som överskred djurskyddslagens gränsvärden förekom i både envåningssystem och flervåningssystem. I några fall var värdena avsevärt högre än gränsvärdet.

Enligt djurskyddslagens bestämmelser får fjäderfä i stallar med envåningssystem endast tillfälligt utsättas för ammoniakhalter över 25 ppm. I 61 avdelningar med envåningssystem för värphöns och unghöns där ammoniakhalten i stalluften mättes översteg värdet 25 ppm i 24 avdelningar, dvs. i 40 procent av avdelningarna.

Enligt djurskyddslagens bestämmelser får djuren i stallar med flervåningssystem endast tillfälligt utsättas för ammoniakhalter över 10 ppm. I 38 avdelningar med flervåningssystem där ammoniakhalten i stalluften mättes översteg värdet 10 ppm i 19 avdelningar, dvs. i 50 procent av avdelningarna.

Mätning av koldioxid visade att fem procent av envåningssystemen hade koldioxidhalter som översteg gränsvärdet 3000 ppm medan inga flervåningssystem hade halter som översteg gränsvärdet.

I avdelningar med höns i bur (unghöns och värphöns) uppmättes värden på mer än 10 ppm ammoniak i en avdelning och värden över 3000 ppm koldioxid i två avdelningar.

Utgödsling

Utgödslingssystemen varierade beroende på stallets ålder, typ av produktion och inredning. I de avdelningar (61 st.) som hade envåningssystem saknade cirka 50 procent av avdelningarna utgödslingssystem. Det innebär att gödseln låg inne i stallet under hela

produktionsperioden och gödslades ut först efter avslutad omgång. De avdelningar som hade utgödsling i envåningssystem hade till allra största delen skrapor som gick under gödselbingen. Även gödselmattor förekom men var mindre vanligt. I flervåningssystemen förekom till största delen gödselmattor.

Det vanligaste utgödslingsintervallet var två gånger per vecka, vilket uppgavs ske i 50 procent av avdelningarna. Övriga hade ett utgödslingsintervall på tre gånger per vecka och några få körde utgödslingen en gång per vecka.

Tabell 4. Antal gånger i veckan utgödsling sker i stallet. Siffrorna anger antal avdelningar där uppgiften registrerats.

Utgödsling	
Antal gånger i veckan	
Efter omgång	37
1	9
2	34
3	19
7	31
Ingen uppgift	14
Totalt	144

Av de 58 avdelningar med värphöns och unghöns där ammoniakhalten uppmätts till 25 ppm eller mer respektive 10 ppm eller mer så saknade 20 stycken utgödslingssystem och 35 avdelningar gödslades ut mellan en och sju gånger per vecka.

Utrymme

I samtliga avdelningar gjordes kontroller av utrymmets storlek. Kontrollen skedde på flera olika sätt. Mätning skedde ofta inne i djurutrymmet men det förekom även att mätningen skedde utanpå huset om hönsflocken var orolig. I flera fall gjordes kontrollen genom att endast kontrollera förprovningshandlingar och besiktningsprotokoll.

I de fjäderfäanläggningar där den tillåtna beläggingsgraden bestäms av resultatet från kontrollprogrammets besiktning, kunde inte detta kontrolleras pga. att dokumentation med resultat från dessa besiktningar ofta saknades. Endast i några enstaka fall kunde överbeläggning konstateras.

Fodertråg

Längden fodertråg var nästan alltid tillräcklig. De allra flesta avdelningarna hade raka fodertråg men det förekom också runda fodertråg, speciellt hos höns i köttproduktionen men också hos höns i värphönsproduktionen.

Vatten

Vatten gavs i vattennipplar och många avdelningar hade spillkoppar under nipplarna.

Belysning

Belysningen i stallarna bestod av glödlampor i glober, lysrörsbelysning och/eller ljusslingor.

Exempel på inredning i flervåningssystem

Sittpinnar

För värphöns finns, både i äggproduktionen och i köttproduktionen, krav på att de ska ha tillgång på sittpinnar. I 7 av 117 avdelningar, cirka sex procent, saknades sittpinnar helt och i 24 av 117, cirka 20 procent av avdelningarna, var längden sittpinnar otillräcklig.

De avdelningar som saknade sittpinnar var samtliga envåningssystem. Av de avdelningar som hade otillräckligt med sittpinnar var 4 av 22 bursystem, 14 av 55 envåningssystem och 6 av 36 flervåningssystem.

Även för frigående unghöns finns krav på att de ska ha tillgång till sittpinnar. I 5 av 9 avdelningar saknades tillgång till sittpinnar.

Sittpinnarna var ofta gjorda av trä och var ibland kantiga och ibland avfasade. Även ”svampformade” plastpinnar och runda metallpinnar förekom. Vid kontrollen noterades var i systemet sittpinnarna var placerade. Kantiga regler av trä var betydligt vanligare i envåningssystem än i flervåningssystem. I fler än hälften av envåningssystemen förekom kantiga sittpinnar av trä som inte var avfasade och satt dikt an på gödselbingen. Dessa noterades som inte greppvänliga för hönans fot. I flervåningssystemen var sittpinnarna i högre grad upphöjda från underlaget.

Rede

Tillsynsfrekvensen av reden i de frigående systemen varierade från varje dag till någon gång per vecka. I 75 av 117 avdelningar tittade man i redena varje dag medan man i 13 avdelningar endast tittade en gång i veckan. I 25 avdelningar skedde tillsynen flera gånger per vecka.

Tabell 5. Tillsynsfrekvensen i redena hos hönsen. Raderna anger antal gånger i veckan som redena kontrolleras och siffrorna anger antal avdelningar där frågan registrerats.

Tillsynsfrekvens i rede	
Dagligen	75
Flera gånger i veckan	25
En gång i veckan	13
Ej aktuellt	27
Ingen uppgift	4
Totalt	144

Enligt gällande djurskyddsbestämmelser får golvet i ett rede inte bestå av enbart metallnät. Bottenmaterialet i redena bestod oftast av turfmattor men även gummimattor med små piggar förekom. I två avdelningar var bottenmaterialet nät av gummi. Det förekom också att botten i redet endast bestod av metallnät.

Redesmatta i bur bestående av gumminät

Ströbädd hos frigående höns

Det vanligaste strömedlet i de frigående systemen var kutterspån. Av 112 kontrollerade avdelningar bedömdes 74 stycken ha god strötillgång och att bädden var lucker. I 22 avdelningar bedömdes tillgången på strö vara acceptabel även om vissa delar av bädden var blöt, kakig eller hård. I fyra avdelningar bedömdes tillgången på strö inte vara acceptabel och i sju avdelningar saknade hönsen tillgång till strö.

Flera hönsägare med flervåningssystem uppgav att man tog ut stora delar av ströbädden efter några månader eftersom det blev för mycket material när stora mängder gödsel blandats med kutterspån.

Ströbad hos burhöns

I de inredda burarna för värphöns, totalt 22 stycken, saknades strömedel i ströbadet i 11 dvs. 50 procent av avdelningarna. I fyra avdelningar bedömdes mängden eller materialet som inte acceptabelt. I fyra avdelningar bedömdes strötillgången som acceptabel och endast i tre avdelningar bedömdes strötillgången som god. I flera avdelningar hade värphönsen inte tillgång till ströbadet under tillräckligt lång tid och det förekom att hönsen inte hade tillgång till ströbadet alls.

Hos burhönsen användes olika sorter av strömedel och vanligast var kutterspån men även sågspån, korn, havre och halmpellets förekom. Hur ofta strömaterial fylldes på skilde sig åt. En del fyllde på flera gånger i veckan medan andra fyllde på någon gång i månaden.

Ströbad i bur

Klonötare

Enligt gällande bestämmelser ska burar för värphöns vara försedda med klonötare.

Klonötare bestod i de kontrollerade anläggningarna av räfflor i plåten, färg som blandats med sand och var målad på plåten eller remsor med grov yta som var fastklistrad på plåten. Burarna i tre avdelningar av 21 saknade klonötare. I en avdelning var klonötarna bortnötta i flertalet burar.

Dagsljus

I djurskyddsförordningen (1988:539) anges att ett djurstall ska vara försett med fönster för dagsljus. Antalet avdelningar som inte hade tillgång till dagsljus var 96 stycken dvs. 67 procent av avdelningarna. Av de kontroller som gjordes år 2007 och 2008 var det 70 procent av avdelningarna som inte hade tillgång till dagsljus. Vid de kontroller som gjordes år 2011 var det 60 procent som inte hade tillgång till dagsljus. Vid de senare kunde flertalet djurhållare visa upp beslut från Jordbruksverket som medgav undantag från kravet på dagsljus. Besluten gäller i samtliga fall fram till 31 december 2012.

Reservelverk

Stallar för fler än 2 000 djur bör vara utrustade med ett reservelverk. Av 144 avdelningar hade 132 tillgång till reservelverk. Många elverk var traktordrivna men även dieseldrivna stationära elverk som startade med automatik förekom. De flesta uppgav att reservelverken provkördes regelbundet men det var få som journalförde provkörningarna.

Larm

Mekaniskt ventilerade stallavdelningar med fler än 2000 djur ska vara utrustade med larm. Av 144 avdelningar hade 136 stycken någon form av larm, tre avdelningar saknade larm och för fem avdelningar fanns ingen uppgift. Larmet var oftast kopplat till mobiltelefon. Många uppgav att rutiner för test av larmet saknades men att larmet gick så ofta att det testades hela tiden.

3.2 Djur

Raser och hybrider

Ross var den enda ras som förekom i de 22 inspekterade avdelningarna med fjäderfä för köttproduktion.

I de avdelningar som hade fjäderfä inom äggproduktionen fanns tre olika raser representerade, Lohmann LSL, Bovans och Hy-Line. I 30 avdelningar hölls rasen Lohmann, 53 avdelningar hade rasen Bovans och 34 avdelningar hade rasen Hy-Line. Bland raserna fanns ett flertal olika hybrider, både vita och bruna.

Förberedande system

Enligt gällande bestämmelser ska unghöns vara uppfödda i inhysningssystem som förbereder dem för det system de ska hållas i som vuxna. I 95 av 117 avdelningar var unghönsen uppfödda i ett liknande system, i sex avdelningar var de inte uppfödda i ett liknande system och för 16 avdelningar fanns ingen uppgift.

Djurens renhet

I samtliga 144 avdelningar, oberoende av system och produktion, bedömdes djuren vara acceptabelt rena. I 122 avdelningar bedömdes djurens renhet vara bra och i 17 avdelningar bedömdes djurens renhet vara godtagbar.

Fjäderplockning

Av totalt 113 avdelningar för värphöns inkl. föräldradjur förekom det fjäderplockning i liten omfattning i 47 stycken och i 66 avdelningar förekom ingen fjäderplockning alls. Bedömningen gjordes dels genom att titta på djuren men också med hänsyn till djurägarens egen bedömning.

Fjäderdräkt

Av 112 avdelningar för värphöns inkl. föräldradjur bedömdes fåglarna ha full befjädring, eller endast några få med dålig befjädring i 76 avdelningar. I 34 avdelningar hade många fåglar dålig befjädring och i två avdelningar var många nästan nakna.

Kannibalism

Av 134 avdelningar hade 128 ingen förekomst av kannibalism medan 10 stycken hade det i liten omfattning.

Kvalster

I 85 av 134 avdelningar förekom inte, enligt uppgift, några kvalster. Kvalster förekom i liten omfattning i 30 avdelningar och i stor omfattning i 7 avdelningar.

Allmänt intryck

Inspektören gjorde en sammanlagd bedömning av djuren, svaret registrerades i totalt 139 avdelningar, se tabell 6.

Tabell 6. Djurskyddsinspektörens samlade bedömning av djuren vid besöket hos djurhållaren. Siffrorna anger antal avdelningar där uppgiften registrerats.

Allmänt intryck	
Bra	79
Godtagbart	48
Med tvekan godtagbar	7
Ej godtagbart	5
Ingen uppgift	5
Totalt	144

Dödlighet

I de avdelningar med värphöns inklusive föräldradjur som var över 50 veckor gamla vid kontrollen (38st) hade två avdelningar en dödlighet på över nio procent. Dödligheten i medeltal var 4,7 procent. För 62 avdelningar finns även dödligheten i föregående omgång noterad och den visar att nio avdelningar hade en dödlighet på över nio procent. Dödligheten i medeltal var 5,7 procent.

I sju avdelningar med slaktkycklingar där dödligheten noterats var medeltalet 1,1 procent.

Av 13 avdelningar med unghöns hade 11 stycken en dödlighet på mindre än fyra procent och två avdelningar hade en dödlighet på över fyra procent. Dödligheten var i medeltal 2,9 procent hos unghönsen.

Det bör observeras att dödligheten i de olika avdelningarna har noterats för pågående omgång vid besökstillfället och att djuren då varierat i ålder, från 50 veckor och äldre.

Tabell 7. Dödlighet i procent

	Nuvarande omgång med höns >50 v. ålder	Föregående omgång
Värphöns inkl. föräldradjur	4,66 (38)	5,68 (62)
Höns i bur	2,5 (6)	4,67 (12)
Höns i flervåningssystem	5,38 (19)	5,42 (21)
Höns i envåningssystem	4,65 (13)	6,26 (29)

Siffran inom parentes anger i hur många avdelningar uppgiften har registrerats.

Avlivning

Bland föräldradjur och värphöns var det vanligast att djuren skickades till slakt efter produktionsperiodens slut. Av 117 avdelningar avlivades 21 (föregående omgång) på plats med koldioxid i stallet alternativt anlätades ett mobilt slakteri vid avlivningen.

Vid kontrollen diskuterades hur avlivning av enstaka sjuka djur utförs. I de allra flesta fall utfördes avlivning genom halsdislokation. Ibland var hönsen inte bedövade innan avlivning. Dessutom noterades att metoden i en del fall användes på fåglar med en vikt över fem kg, vilket enligt gällande bestämmelser inte är tillåtet.

Kontrollprogram

I stallar som är anslutna till ett kontrollprogram styrs beläggningsgraden av kontrollprogrammet.

Av 97 avdelningar med värphöns angav djurägaren i 79 fall att man var ansluten till ett kontrollprogram medan 12 uppgav att de inte var anslutna.

Av 10 avdelningar med unghöns i äggproduktionen angav djurägaren att två var anslutna till ett kontrollprogram, medan sju stycken inte var det och för en avdelning saknades svar.

Av 11 avdelningar med slaktkycklingar var samtliga anslutna till ett kontrollprogram.

Det fanns producenter som uppgav att de var anslutna till ett kontrollprogram trots att kontrollprogram saknades för den aktuella djurkategorin.

Vid inspektionerna var det svårt att få fram uppgifter om besök inom kontrollprogrammet. Ofta saknades dokumentation och i många fall kom man inte heller ihåg när någon från kontrollprogrammet varit på besök.

Utevistelse frigående höns

4. Diskussion och slutsatser

Djurutrymme

Enligt 2 § djurskyddsförordningen (1988:539) ska ett djurstall vara utformat så att klimatet blir tillfredsställande. Buller ska hållas på en låg nivå. Ett djurstall ska vara försett med fönster för dagsljus. Jordbruksverket får meddela föreskrifter om undantag eller för särskilt fall medge undantag från kravet på fönster för dagsljus.

Luftmiljö

I Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket, saknr. L100, finns mer detaljerade bestämmelser för bl.a. fjäderfä.

I 1 kap. 21 § (L100) står att i ett stall får djur endast tillfälligt utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden:

- ammoniak: 10 ppm
- koldioxid: 3 000 ppm
- svavelväte: 0,5 ppm
- organiskt damm: 10 mg/m³

Enligt 6 kap. 9 § samma föreskrift får djuren i stallar med envåningssystem endast tillfälligtvis utsättas för ammoniakhalter som överstiger 25 ppm i stallluften.

I stallarna gjordes mätningar av ammoniak på minst två ställen i avdelningen, en mätning över ströbädden och en mätning över gödselbingen. Mätningen gjordes i den höjd där hönsen vistades.

Nästan hälften av alla avdelningar hade halter av ammoniak i stallluften som översteg gränsvärdet. Eftersom mätningen gjordes som en punktmätning och inte under en längre tidsperiod kan nivåerna naturligtvis skifta, dels över tiden, men också på olika platser inne i stallet.

De uppmätta ammoniakhalterna ger dock en klar indikation på att djuren ofta utsätts för en alltför hög ammoniakhalt vilket är ett djurskyddsproblem och kan leda till en ökad dödlighet. I samtal med djurägarna så är de ofta omedvetna om vilka ammoniaknivåer som stalluften innehåller vilket också kan vara ett arbetsmiljöproblem.

Det vore önskvärt att ammoniakhalten i stallen mättes regelbundet så att lämpliga åtgärder kan sättas in när det finns behov.

Utgödsling

I 6 kap. 8 § (L100) står det att vid förprövningspliktig ny-, till- eller ombyggnad av ett stall med gödseldrainerande golv ska stallet ha mekanisk utgödsling som medger att regelbunden utgödsling kan ske under det gödseldrainerande golvet.

Av Jordbruksverkets allmänna råd till 6 kap. 9 § (L 100) framgår att stallar med gödseldrainerande golv, som var i bruk före den 15 november 2010, samt sådana ny-, till- eller ombyggda stallar som inte omfattas av 8 § bör ha utgödslingssystem som medger att regelbunden utgödsling kan göras under det gödseldrainerande golvet. Utgödsling under det gödseldrainerade golvet bör göras minst två gånger per vecka.

Mängden hönsgödsel och storlek på gödselbemängda ytor påverkar ammoniakhalten inne i stallet. Det har visat sig att omvandlingen till ammoniak i den färska hönsgödseln startar på allvar efter cirka fem dagar, som därför bör vara längsta utgödslingsintervall.

Vid kontrollerna saknade cirka hälften av alla envåningssystem någon form av utgödsling. Höga halter av ammoniak i stalluften påverkas av en rad olika faktorer; temperatur, fuktighet, ventilation, beläggning m.m. Något direkt samband mellan utgödslingsintervall och höga ammoniakhalter har våra kontroller inte visat.

Utrymme/Kontrollprogram

Att mäta utrymme inne hos höns är inte lätt. Ibland är det mörkt så man inte ser ordentligt och ibland blir hönsen väldigt oroliga. Dessutom är husen ofta väldigt långa och avdelade med nät vilket försvårar mätningen. För att kunna ange rätt belägningsgrad behöver stallet vara förprovat och besiktigt när huset är tomt. Det bör framgå av förprovningen hur många höns som ytor och andra anordningar som t ex vattenkoppar, fodertråg, räcker till.

För de stallar som är anslutna till kontrollprogrammet blir uträkningen av belägningsgraden än mer komplicerad eftersom kontrollen från kontrollprogrammet görs vid två tillfällen, dels vid inbesiktning när stallet är tomt och dels när djuren är ett antal veckor gamla. Därefter sätts den slutliga poängsumman som avgör belägningsgraden trots att antalet höns som ska sättas in beställts långt innan insättning. Dokumentation över tillåten beläggning enligt kontrollprogrammet saknades oftast vid kontrollerna. Kopior på protokoll skickas inte heller till kontrollmyndigheten. Detta borde vara ett krav eftersom det är en förutsättning för att kunna kontrollera belägningsgraden.

Flervåningssystem

Fodertråg

Utrymme vid fodertråg är reglerat i föreskrifter och där anges hur många centimeter fodertråg som ska finnas till varje djur. Detta har vid kontrollerna inte visat sig vara något problem. I de allra flesta avdelningarna fanns det utrymme som krävs och eftersom utrymmeskravet ändrades för några år sedan är det många som kompletterat utrymmet genom att sätta i ytterligare foderslingor.

Vatten

I avdelningarna ges oftast vatten i nipplar som är försedda med spillkoppar för att inte blöta ner i ströbädd och gödselbinge. Vanligast är att det sitter fem vattennipplar per meter och nipplarna är utspridda i hela husets längd. Enligt gällande föreskrift får det vara högst 10 hönor per nippel. Vattenåtgången brukar kontrolleras varje dag. Antalet vattennipplar i avdelningen brukar vara väl tilltaget och ofta flera än föreskriften säger.

Sittpinnar

Enligt 9 § djurskyddsförordningen får höns för äggproduktion inte hållas i andra inhysningssystem än sådana som uppfyller hönsens behov av rede, sittpinne och sandbad.

Hos värphönsen saknade cirka sex procent av avdelningarna sittpinnar helt och i 20 procent av avdelningarna var antalet sittpinnar otillräckligt. Hos unghönsen var det ungefär hälften av avdelningarna som saknade sittpinnar.

Höns har ett starkt behov av att vila på sittpinne och höns som saknar sittpinnar kan därför uppleva en nedsatt välfärd. För att upplevas som en sittpinne för hönsen ska pinnen vara upphöjd från golvnivån och den ska vara utformad så att den inte skadar hönsen. Sittpinnen ska gå att gripa om, så att hönan kan hålla sig fast. Helst bör pinnen

vara rundad och ca 35 mm i diameter och med en plan ca 20 mm bred viloyta. Fyrkantstlist av motsvarande storlek kan också fungera, under förutsättning att kanterna är väl avfasade.

De gjorda kontrollerna visar att många höns saknar tillgång till sittpinnar. I de avdelningar som helt saknade sittpinnar hölls värphöns i envåningssystem. De hönsen satt ofta direkt på det gödseldrainerande golvet, vilket inte kan räknas som sittpinnar. Även i flera unghönsavdelningar saknades sittpinnar vilket innebär att de inte har lärt sig att sitta på pinne när de flyttas till t ex. ett flervåningssystem. I avdelningar som har otillräckligt med sittpinnar innebär det att många höns inte får tillgång till en sittpinne.

Rede

Hur ofta man bör titta i redena hos hönsen diskuterades ofta vid kontrollen. Tillsynsfrekvensen varierade från någon dag upp till en vecka. Det är viktigt att höns som är sjuka och har krupit in i redena för att få vara ifred upptäcks och vid behov avlivas. Höns som har dött måste också upptäckas så snart som möjligt eftersom de utgör en potentiell smittrisk om de får ligga kvar.

I de reden som är utformade så att hela botten vippar upp när redet stängs verkade risken för att höns fastnar inte lika stor som i de reden där en gallergrind skjuts för ingången. I de senare händer det att döda höns blir kvar i redet. I de flesta avdelningar fanns rutiner för tillsyn i redena varje dag men i de fall sådana rutiner saknades är det angeläget att rutiner tas fram. Att endast titta i redena någon eller ett par gånger i veckan kan inte anses tillräckligt från djurskyddssynpunkt.

Det allra vanligaste bottenmaterialet i redet var ”turfmattor”. Flera djurägare framförde synpunkter på att de var svåra att rengöra och krävde en stor arbetsinsats. I de fall avdelningen hade problem med kvalster så var mattorna ett bra ställe för kvalstren att gömma sig på.

Ströbädd hos frigående höns

En sammantagen bedömning är att ströbäddarna av kutterspån fungerar bra i de frigående systemen. Det är viktigt att ströbädden hålls torr så att hönsen vill sandbada och sprätta i den. I flera avdelningar, främst ekologiska, tillsattes hö, luzernbriketter, snäckskal o. dyl. för att göra bädden ännu mera attraktiv för hönsen. En torr ströbädd är också viktig för att minska ammoniakavgången från gödseln. I några fall konstaterades att hönsen inte hade tillgång till strö. Det kunde bero på att något strö inte hade tillförts eller att hönsen var bortstängda från ströbädden några dagar vid insättning. Det är viktigt att tillgång till strö finns eftersom höns har ett stort behov av att picka, sprätta och sandbada. Att frånta hönsen den möjligheten är inte tillåtet enligt gällande föreskrift.

Ströbädd i frigående system

Ströbad hos burhöns

Enligt 6 kap. 4 § (L100) ska ströbadet i burar för värphöns vara tillgängligt för hönsen under en sammanhängande period på minst fem timmar per dygn under den för hönsen aktiva delen av dygnet.

Enligt 6 kap. 15 § (L100) ska ströbadet i burar för värphöns vara utformat så att hönsen kommer i direktkontakt med strömedlet vid ströbadning samt avgränsat så att strömedlet hålls kvar i ströbadet.

Allmänna råd till 9 § djurskyddsförordningen

Strömedel med grov struktur, såsom exempelvis kutterspån, bör inte användas i bursystem.

Kontrollerna visar att det finns stora svårigheter att ha ett fungerande ströbad hos burhönsen. I hälften av avdelningarna saknades strö i ströbadet. Flera djurägare uppgav att även om man strör så försvinner ströet väldigt fort när hönsen börjar ströbada. Värt att notera är också att trots att kutterspån, enligt Jordbruksverkets allmänna råd, inte anses lämpligt så är det till största delen kutterspån som används. Det förekom att ströbadet inte alls var tillgängliga för hönsen eller var tillgängliga under för kort tid. En förklaring var att ”ströbadet ändå inte fungerar”.

Ströbad och sittpinnar i bur

Klonötare

Enligt 6 kap.14 § (L100) ska burar för värphöns vara försedda med klonötare.

Klonötare som består av att sandblandad färg målad på plåten eller av klisterremсор med grov struktur, fastsatta på plåten nöts fort och kräver underhåll för att fungera.

Dagsljus

Mer än hälften av avdelningarna hade inte tillgång till dagsljus utan fönstren var oftast försatta med luckor. I dagsläget ansvarar branschorganisationen Svenska Ägg för ett pågående projekt med HATO-belysning och i projektet undersöker man bl.a. om den belysningen kan ersätta dagsljus helt eller delvis. Projektet ska redovisas under hösten 2012. Med anledning av att projektet genomförs har de som ansökt om undantag från kravet på dagsljusinsläpp hos Jordbruksverket fått undantagen beviljade till och med december 2012.

Reservelverk och larm

Enligt 6 kap.7 § (L100) ska mekaniskt ventilerade stallavdelningar med fler än 2 000 djur vara utrustade med larmanordning som varnar för:

1. övertemperaturer,
2. strömavbrott, samt
3. fel på larmanordningen.

Larmanordningen ska vara utformad så att larmet uppmärksammas på ett betryggande sätt. Utrustningen ska kontrolleras regelbundet och före varje insättning av en ny omgång djur.

*Allmänna råd till 2 § djurskyddslagen
Stallar för fler än 2 000 djur bör vara utrustade med ett reservelverk.*

Larm av olika slag fanns oftast i avdelningarna. Många hade även larm som varnade för låg/hög vatten- och foderförbrukning. Krav finns på att larret ska varna för fel på larmanordningen, vilket djurhållarna ibland saknade kunskap om.

Mer än 90 procent av avdelningarna hade tillgång till reservelverk. Vid kontrollerna framkom att provkörningar av reservelverken inte var dokumenterade. Något krav på dokumentation finns inte men är ändå ett bra sätt att dels försäkra sig om att elverket fungerar och dels att kunna visa vid vilken tidpunkt provkörningen skedde och vem som provkörde.

Djur

Förberedande system

Enligt 6 kap. 2 § (L100) ska unghöns vara uppfödda i inhysningssystem som förbereder dem för det system som de ska hållas i som vuxna.

*Allmänna råd till 6 kap. 2 § (L100)
Värphöns i bursystem bör vara uppfödda i bursystem för unghöns.
Frigående värphöns bör vara uppfödda som frigående unghöns. Unghöns uppfödda i bursystem bör inte användas som frigående värphöns i flervåningssystem.*

Det är lämpligt och viktigt att ställa krav på uppfödaren att information om unghönsen följer med vid transport till den nya anläggningen. Det har visat sig att unghöns tidigt måste lära sig hur miljön fungerar för att de ska fungera bra i systemet som vuxna. Uppfödarens information behöver därför innehålla uppgifter om vikt, ålder, hybrid, vaccineringar, vilket system unghönsen är uppfödda i, foder, ljusprogram etc.

Trots att det finns krav på att hönsen ska vara uppfödda i ett system som förbereder dem för det system de ska hållas i som vuxna fanns det ibland ingen uppgift om vilket system unghönsen var uppfödda i (uppgiften saknades i 16 av 95 avdelningar). Även annan dokumentation om unghönsen som t ex vikt, ljusprogram saknades.

Unghöns i köttproduktionen

Djurens renhet mm

I alla de avdelningar som kontrollerades var djuren överlag rena och fjäderplockning förekom inte i någon stor omfattning. Att hönsen i vissa avdelningar hade dålig fjäderdräkt förklarades ibland med att något varit fel med fodret. Det fanns inga stora problem med kannibalism.

Dödlighet

Dödligheten i de olika avdelningarna varierade bland annat beroende på produktion, produktionssystem och djurens ålder. För värphöns är det inte ovanligt med en dödlighet på cirka tre till fyra procent per omgång. Om dödligheten ökar till sex till sju procent är det ett observandum som ska noteras. Om däremot dödligheten i besättningen ökar till nio procent och mer bör man reagera och utreda orsaken.

Avlivning

Många skickar sina höns till slakt efter avslutad omgång men vanligt är också att hönsen avlivas med koldioxid hemma på gården. När sådan avlivning görs är det ett krav att Länsstyrelsen ska meddelas minst en vecka i förväg.

Avlivning av enskilda sjuka djur, är från djurskyddsynpunkt en viktig del i det dagliga arbetet i en hönsbesättning. Avlivningen måste då ske på rätt sätt dvs. dislokation av halskotpelaren ska föregås av bedövning genom slag mot huvudet. För fåglar som väger mer än fem kg är halsdislokation inte en godkänd avlivningsmetod.

Det är mycket viktigt att den som utför avlivning har utbildning och kunskap om den metod som används. Vid kontrollerna har det framkommit att det bland personer som arbetar med fjäderfä finns ett visst utbildningsbehov kring detta.

Närmare bestämmelser om slakt och avlivning finns i Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd SJVFS 2007:77 om slakt och annan avlivning av djur saknr. L22.

Studie av arbetsmetoden

Metoden att sammanställa ett antal protokoll från den offentliga kontrollen inom en viss produktionsgren leder till ökad kunskap om vilka djurskyddsproblem som kan finnas inom en viss djurhållning. Det ger en bild över vilka problem som finns på en viss gård men visar också vilka problem som är återkommande i olika system. Det ger också vägledning till andra om vilka faktorer som behöver kontrolleras i fjäderfäbesättningar samt gör djurhållarna uppmärksamma på vad de behöver förbättra både enskilt och i samarbete med kontrollprogram och branschorganisation.

Resultat från våra kontroller har hittills används i två examensarbeten. Ett examensarbete gjordes år 2008 på Institutionen för husdjurens miljö och hälsa vid Sveriges lantbruksuniversitet och ett år 2012 på Institutionen för fysik, kemi och biologi vid Linköpings universitet.

Det är önskvärt att de verksamheter som kontrolleras är likartade. I vårt projekt har vi kontrollerat fjäderfä i olika produktionstyper vilket har gjort sammanställningen onödigt komplicerad. Om protokollen ska kunna sammanställas på ett bra sätt bör de utformas så att svaren blir tydliga och inte kan tolkas på flera olika sätt.

Vi är övertygade om att resultat från den offentliga kontrollen skulle kunna sammanställas och utnyttjas till att vara en hjälp i utvecklingen av djurskyddsarbetet inom svensk djurhållning.

PROTOKOLL FÖR LANTBRUKSINSPEKTION

Kontroll enligt Djurskyddslagen 24 §

1 ADMINISTRATIVA UPPGIFTER**1.1 Verksamhetsutövare**

Namn		Organisations-/personnummer
Adress	Postadress	
Telefon (även riktnummer)	Telefon mobil	

1.2 Fastighet

Fastighetsbeteckning	Adress
Fastighetsägare (om annan än vu)	
Adress	Postadress
Telefon (även riktnummer)	Telefon mobil

1.3 Kontroll

Datum	Utrymmes beteckning
Närvarande	

1.4 Produktion

Äggproduktion	Antal enligt förprovning eller kontrollprogram	Antal enligt journal
Unghöns < 16 v		
Värphöns > 16 v		
Föräldradjur		
Köttproduktion		
slaktkycklingar		
Unghöns < 16 v		
Föräldradjur		
Kommentarer		

2 STALL**2.1 Inhysning**

Byggår: _____ Senaste förprovning: _____

☐ Envåningssystem☐ Flervåningssystem☐ Inredda burar Fabrikat: _____☐ Utevistelse Tidsperiod: _____☐ Hårdgjord platta ☐ Bete ☐ Skydd för rovfåglar☐ Ekologisk produktion**2.2 Utrymme – Frigående**Djurutrymme Längd: _____ m Bredd: _____ m Area: _____ m²Ströbädd Längd: _____ m Bredd: _____ m Area: _____ m²Gödselbinge Längd: _____ m Bredd: _____ m Area: _____ m²

Våningsplan (med gödselband) Längd: _____ m Bredd: _____ m

Antal: _____ st Area: _____ m²Husets yttermått Längd: _____ m Bredd: _____ m Area: _____ m²Total tillgänglig yta Area: _____ m² Höns/area: _____ höns/m²Redesyta Area: _____ m² Area/höna: _____ m²/höna**2.3 Utrymme – Burar**

Antal burar: _____ st

Burar Längd: _____ m Bredd: _____ m Area: _____ m² Höjd: _____ mStröbad Längd: _____ m Bredd: _____ m Area: _____ m² Höjd: _____ m

Ströbad tillgängligt Från kl: _____ Till kl: _____ Från kl: _____ Till kl: _____

Rede Längd: _____ m Bredd: _____ m Area: _____ m² Höjd: _____ mAntal höns per bur: _____ st Tillgänglig area per höns: _____ m²/hönsKlonötare finns: ☐ Ja ☐ Nej ☐ Delvis**Kommentarer:** _____

2.4 Rede

Underlag (bottenmaterial): _____

Tillsynsfrekvens ☐ Dagligen
☐ Flera gånger per vecka _____ gånger /vecka
☐ En gång per vecka
☐ Mera sällan

2.5 Sandbad

Strömmaterial ☐ Kutterspån
☐ Annat ange: _____

Påfyllning ☐ Dagligen
☐ Aldrig
☐ 1gång per vecka
☐ ange: _____

Ströttillgång vid besöket ☐ God
☐ Acceptabel
☐ Saknas

Kondition på ströbädd ☐ Lucker
☐ Delvis kakig
☐ Hård
☐ Delvis blöt

2.6 Sittpinnar

Längd: _____ m Antal pinnar: _____ st

Total längd: _____ m Längd per höna: _____ m

Antal meter upphöjt: _____ m

Placering: _____

Material sittpinnar ☐ Trä
☐ Plast
☐ Metall

Utformning sittpinnar ☐ Runda Skiss:
☐ Avfasade hörn
☐ Kantiga

Greppvänliga sittpinnar ☐ Ja ☐ Nej**Kommentarer:** __________

2.7 Fodertråg

Rakt tråg Längd tråg: _____ m Antal längder gånger 2: _____ st
Total längd: _____ m Längd per höna: _____ m

Runt tråg Antal: _____ st Diameter: _____ m * 3,14 = _____ m tråγκant
Total tråγκant _____ m Tråγκant per höna: _____ m

2.8 Vatten

Längd ledning: _____ m Antal längder: _____ st
Total längd: _____ m Antal nipplar per meter : _____ st
Antal nipplar: _____ st Hönor per nippel: _____ st

2.9 Belysning

☐ Glober ☐ Ljusslang ☐ Annan: _____

Automatisk dimmerfunktion: ☐ Ja ☐ Nej

Minsta sammanhängande mörker period: _____ timmar

Är samtliga utrymmen tillräckligt belysta för en god tillsyn: ☐ Ja ☐ Nej

2.10 Utgödsling

- ☐ Skrapor
☐ Mattor
☐ Saknas

Hur ofta sker utgödsling: _____

Desinfektion för varje ny omgång ☐ Ja ☐ Nej

2.11 Dagsljus

Fönster: ☐ Ja ☐ Nej

Försatta fönster: ☐ Ja ☐ Nej

Fönster area: _____ m² Procent av golvarea: _____ m²

Reglerbara fönsterluckor: ☐ Manuella
 ☐ Automatiska
 ☐ Nyttjas
 ☐ Nyttjas ej

Tillgång till dagsljus: ☐ Ja ☐ Nej

Avskärmning från direkt solljus: ☐ Ja ☐ Nej

Kommentarer: _____

2.12 Luftkvalitet

	Över gödselbinge	Över ströbädd	Buravdelning
Ammoniak	_____ ppm	_____ ppm	_____ ppm
Koldioxid	_____ ppm	_____ ppm	_____ ppm
Temperatur punkt 1	_____ °C	_____ °C	_____ °C
Temperatur punkt 2	_____ °C	_____ °C	_____ °C

2.13 Reservelverk:☐ Ja: _____ kW☐ Nej

Provkörning varje: ☐ Månad
☐ Halvår
☐ Mer sällan

Förs journal över provkörning: ☐ Ja ☐ Nej

Plan för elavbrott: ☐ Ja (skriftligt dokumenterad) ☐ Nej

2.14 Larm

- ☐ Övertemperatur
☐ Elavbrott
☐ Fel på larmanordning

Larmet är kopplat till: ☐ Mobiltelefon

☐ Annat ange: _____

Hur ofta sker kontroll av larmet: ☐ Före insättning
☐ Mer en gång per produktionsperiod
☐ Mer sällan

Kommentarer: _____

3 DJUR**3.1 Nuvarande omgång**

Ålder: _____ veckor Ras/Hybrid: _____

Unghöns uppfödda i liknande system ☐ Ja ☐ Nej

Leverantör: _____

3.2 Djurens renhet

- ☐ Bra
☐ Godtagbar
☐ Dålig

3.3 FjäderplockningFörekomst ☐ Ja ☐ Liten omfattning ☐ Nej**3.4 Kannibalism**Förekomst ☐ Ja ☐ Liten omfattning ☐ Nej**3.5 Journalföring**

Dödlighet enligt journal: _____ % vid _____ veckors ålder

Föregående omgång: _____ %dödlighet

Värprocent vid besöket: _____ %

3.6 Fjäderdräkt

- ☐ Full befjädring
☐ Få med dålig befjädring
☐ Många med dålig befjädring
☐ Många nästan nakna

3.7 KvalsterFörekomst ☐ Ja ☐ Liten omfattning ☐ Stor omfattning ☐ Nej

Åtgärder: _____

3.8 Allmänt intryck

- ☐ Bra
☐ Godtagbar
☐ Med tvekan godtagbar
☐ Ej godtagbart

3.9 Tillsyn

Tillsynsrutiner kort beskrivning: _____

Kommentarer: _____

4 ÖVRIGT**4.1 Slakt avlivning**Skickas till slakt ☐ Slakteri: _____Avlivas på plats ☐ Metod: _____

Avlivning enstaka sjuka djur ☐ Slag mot huvudet
☐ Dislokation av halskotpelare
☐ "Nackas"
☐ Avblodning efter bedövning

4.2 Kadaver

Förvaring ☐ Frysbox
☐ Annat ange: _____

Omhändertagande ☐ Svensk Lantbrukstjänst
☐ Egen godkänd panna
☐ Annat: _____

4.3 Veterinär

Besättningsveterinär namn: _____

4.4 Omsorgsprogram☐ Ja, tid för senaste besök: _____☐ Nej

4.5 Föregående slaktrapport

- ☐ Mottagen vid besöket
- ☐ Ska skickas in
- ☐ Saknas
- ☐ Ej aktuell

Kommentarer: _____

lansstyrelsen.se/ostergotland

Länsstyrelsen Östergötland

POSTADRESS 581 86 Linköping BESÖKSADRESS Östgötagatan 3

TELEFON 013-19 60 00 TELEFAX 013 - 10 13 81